

**Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України**

**Факультет
ветеринарної
медицини**

НДІ Здоров'я тварин

**«ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я – 2022»
Матеріали Міжнародної наукової конференції**

**22-24 вересня 2022 р.
НУБіП України, м. Київ**

УДК 595.42

МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ DEMODES CANIS

Запека І.Є, канд. вет. наук

Овчаренко Г.В., канд. мед. наук

Кобосова А.О., Садома П.С. - студенти 2 курсу ФВМ

Одеський державний аграрний університет

Дерматологічні захворювання собак та котів, спричинені кліщами *Demodex*, за даними різних літературних джерел, становлять від 5 до 28% всіх випадків звернень до ветеринарних клінік зі шкірними симптомами.

Demodex spp. мають відоспецифічність без зоонозного потенціалу та є елементом нормальної флори волосяних фолікулів тварин та людей. Проте при надмірному розмноженні вони погіршують якість життя тварин через алопецію,

ерітему, церумінозний отит. Основним симптомом демодекозу є свербіж, який провокує вторинні бактеріальні проблеми через розчісування (фоллікуліт, ліхенізація, виразковий дерматит, себорея, некроз шкіри та лімфаденопатія).

Розрізняють локалізований та генералізований демодекоз. Випадки помірного розмноження кліщів *Demodex spp.* (інколи зі спонтанним одужанням) розглядають як локалізовану форму. Генералізована форма вважається імунологічним захворюванням, бо розвивається на фоні дефіцита Т-лімфоцитного профілю внаслідок злякисних новоутворень, інфікування вірусом імунодефіцита котів, вірусом лейкемії, токсоплазмозом та ін. Генералізована форма може бути асоційована з метаболічними захворюваннями – гіпертіреоз, цукровий діабет. При ветеринарному супроводженні тварин, які тривалий час приймають системні чи локальні глюкокортикостероїди, треба бути насторожі щодо можливості будь-яких паразитарних (в тому числі і демодекоз) чи бактеріальних агресій через імуносупресорну дію цих препаратів. [1–2]

Мета роботи – діагностувати демодекоз у собак з дерматологічними симптомами, виявити вид збудника та дослідити його морфологічні особливості.

Дослідження проводили в університетській ветеринарній клініці Одеського державного аграрного університету протягом 2021 року. В лабораторію були доставлені 96 зіскрібків шкіри собак, які мали дерматологічні симптоми, такі, як алопеція, свербіж, почервоніння шкіри, лущення. Для виявлення кліщів *Demodex spp.* на різних стадіях розвитку застосовували мортальний метод компресорного дослідження та вітальний метод Алфімової.

Метод компресорного дослідження: зіскрібки шкіри клали на предметне скельце, додавали 2–3 краплі 10% розчину КОН, накривали іншим предметним скельцем та роздивлялися під мікроскопом.

Вітальний метод Алфімової застосовували для виявлення живих кліщів: зіскрібок з глибоких шарів шкіри клали до лабораторної чашки, обережно перевертали чашку вверх дном та ставили до термостату при температурі 45°C; через 10–30 хвилин очікували виповзання паразитів.

При обстеженні собак з дерматологічними проблемами в зіскрібках шкіри ми знайшли за морфологічними ознаками кліщів *Demodes canis* на різних стадіях їх розвитку у 25 % (у 24 зразках). Ми виявили наступні морфологічні особливості різних стадій *Demodes canis*:

– яйця *Demodes canis* – мали веретеноподібну форму у 87 %, інші зразки мали не чітку ромбоподібну форму; розміри різноманітні, але найчастіше довжиною – $0,07 \pm 0,09$ мм та шириною – $0,02 \pm 0,03$ мм; оболонка яєць складалась з двох шарів, була товстою та прозорою; в середній частині яєць добре продивлялась зернистість різного кольору: світло-сірий (66%) та жовтий (34 %).

– личинки – форма тіла веретеноподібна; розміри – довжина $0,087 \pm 0,094$ мм та ширина 0,03 мм; ідіосома личинок складалась з ротової частини (гнатосоми), головогрудей та черевця;

– протонімфа мала три пари кінцівок; розміри: довжина $0,12 \pm 0,14$ мм, ширина $0,03 \text{ мм} \pm 0,001$ мм; поперекові смужки на задній частині тіла не продивлялися.

– телеонімфа мала чотири пари добре розвинених кінцівок, за характеристиками нагадувала дорослих кліщів;

– дорослі кліщі мали хробокоподібну форму тіла; світло сірого кольору; відмічалися поперечні риски на кутикулі; головогруді нерозділені; розміри: довжина $0,28 \pm 0,32$ мм, ширина – $0,03$ мм; основна частина тіла (60%) припадала на опістосому; є чотири пари кінцівок, які розташовуються рівномірно по довжині подосоми; відмічаються борозенки; кінцева частина клиновидна.

1. В глибоких зіскрібках шкіри собак виявляються кліщі *Demodes canis* в різних стадіях розвитку. *Demodes canis* було знайдено у 25% зіскрібках шкіри собак з дерматологічними проблемами.

2. Виявлені наступні особливості морфології *Demodes canis*: веретеноподібну форму у 87%, ромбоподібну форму у 13% яєць; найпоширенішим розміром яєць були $0,07 \pm 0,09 \times 0,02 \pm 0,03$ мм; мінлива зернистість яєць від світло-сірого (66%) до жовтого (34%) кольору. Морфометрія личинок на протонімф мала відповідно $0,087 \pm 0,94 \times 0,03$ мм та $0,12 \pm 0,14 \times 0,03$ мм $\pm 0,001$ мм. Протонімфи не мали поперекової смужки на задній частині тіла.

Список використаної літератури.

1. Галат В.Ф. Ветеринарна акарологія: навчальний посібник / В.Ф. Галат, В.О. Євстаф'єва, О.С. Клименко. Полтава: ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2010. 184 с.
2. Tater K.C., Patterson A.P. Canine and feline demodicosis. *Vet Med* 2008;103(8). P. 444–461.